

Utdrag fra rapport.

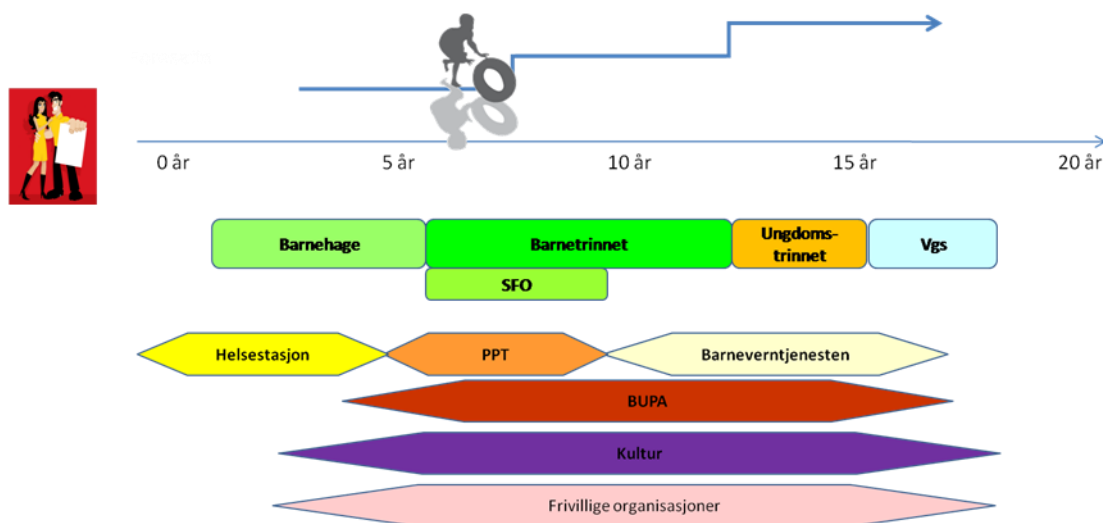
Sammen om oppvekst

Rapport fra Andebu, Drammen, Flesberg, Hå, Larvik,
Molde, Nore og Uvdal og Sarpsborg kommuner.

8. november, 2011
Inge Vinje og Terje Vangås, prosessveiledere, Dele

Bakgrunn

Kunnskapsdepartementet fikk i juli 2010 kjennskap til de verdifulle erfaringene Andebu kommune /Valby oppvekstsenter i Larvik har gjort i forhold til overganger i oppvekstsektoren. Departementet og kommunene Larvik, Sarpsborg, Nore og Uvdal, Flesberg, Drammen, Hå, Molde og Andebu har nå gjennomført prosjektet Sammen om oppvekst for å utprøve erfaringene ytterligere.

Denne figuren var utgangspunktet for tilnærmingen i pilotprosjektet - Oppvekstperspektivet sett med barnets øyne.

I pilotprosjekt i Andebu kommune og Valby Oppvekstsenter tok man i bruk ny praksis som gir barna bedre opplevelser i overgangen mellom barnehage skole og dermed en lettere start på skolen. Erfaringene er unike i norsk sammenheng, og man har sett at ny praksis er kostnads-effektiv og lar seg gjennomføre innenfor dagens drift. Den nye praksisen bygger på 3 viktige prinsipper:

- Foresattes medvirkning i en strukturert dialog (3- kant samtaler).
- Barnet som både robust og lærende.
- Pedagogenes rolle i et helhetlig oppvekstperspektiv.

Ved å etterprøve og videreutvikle erfaringene fra piloten, har man gjennom dette prosjektet utviklet en "rød tråd" i hvordan man samarbeider om barns læring og utvikling fra barnehage til videregående skole.

Prosjektets forankring

Prosjekterfaringene er viktige i forhold en rekke styringsdokumenter – Fylkeskommunale handlingsplaner, Stortingsmeldinger og NOU 'er som:

- St.meld.nr. 16, 2006-2007 – og ingen stod igjen: tidlig innsats for livslang læring
- St.meld.nr. 31, 2007-2008. Kvalitet i skolen
- St.meld. nr. 41, 2008-2009. Kvalitet i barnehagen
- St. meld. nr. 18, 2010-2011. Læring og fellesskap
- Meld.st.nr. 22 2010-2011. Motivasjon, mestring og muligheter
- Nou 2009: 18. Rett til læring
- Nou 2010: 18. Med forskertrang og lekelyst

I tillegg har prosjektet forankring i:

- Teori – Systemteori, Lærende organisasjoner, Læring
- Forskning – Overganger, Barnehage, skole – kultur og tradisjon, Resilience
- Verdigrunnlag og prinsipper som Barne-/elevperspektiv; Økt foreldremedvirkning; Likeverd; foresatte, pedagog i barnehage og pedagog i skole; Helhetlig oppvekstperspektiv; Kunnskap om, forståelse for barnet/eleven en forutsetning for profesjonelt pedagogisk arbeid.

Prosjektgjennomføring

Den enkelte kommune forpliktet seg til å prøve ut en eller flere av de 3 tiltakene; halvårlig samtale med foresatte, overgang barnehage skole eller overgang barnetrinn ungdomstrinn. Antall barn/foresatte som skulle være med i utprøvingen i den enkelte kommune, varierte. For overgang barnehage skole deltok kontaktlærere på første trinn og pedagoger for eldste avdelinger i barnehagene. Overgangene i grunnskolen omfattet kontaktlærere på syvende og åttende trinn, mens deltakere i forhold til elevsamtalen omfattet lærere på første trinn. I tillegg var rektorer, barnehagestyrere og fagstab involvert.

Kommunene deltok med totalt ca. 150 medarbeidere i form av ledere, faglige ressurser, styrere, skoleledere, pedagoger og kontaktlærere i 30 barnehager og 33 skoler.

Deltakende enheter:	Barnehager	Skoler	Hvorav ungdomsskoler
Andebu	6	4	1
Drammen	5	6	3
Flesberg	4	2	0
Hå	2	4	1
Larvik	5	3	1
Molde	0	4	2
Nore og Uvdal	4	4	1
Sarpsborg	4	6	2
SUM	30	33	11

Metodikk

Prosjektdeltakerne utarbeidet tilsvarende metodikk som var benyttet i pilotprosjektet for bruk i Sammen om oppvekst. Det ble utviklet mal for dialog barnetrinn ungdomstrinn, mal for halvårlig samtale første trinn, invitasjoner, veiledere og regi for gjennomføring av samtaler.

Prosjektet har samarbeidet med Høgskolen i Vestfold (HiVe), Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap, om utprøvingen og etterprøvingen av ny praksis. Flere hundre strukturerte samtaler skulle evalueres av foresatte, pedagoger i barnehagen og kontaktlærere på barnetrinnet og ungdomstrinnet. HiVe lagde spørreskjemaene og analyserte evalueringsskjemaene.

Refleksjoner og anbefalinger

Innledningsvis sier vi at Sammen om oppvekst har hatt som ambisjon å utvikle en "rød tråd" i hvordan man samarbeider om barns læring og utvikling fra barnehage til videregående skole. Den røde tråden handler om foresattes medvirkning, om hele barnet som robust og lærende, i et helhetlig sammenhengende oppvekstperspektiv. Ambisjonen kan realiseres på følgende måte:

- I. **Overgang barnehage skole.** Praksisen fra piloten i forhold til overgangen barnehage skole, er etterprøvd med full tilslutning fra foresatte, barnehager og skoler. I Andebu og på Valby jobbes det i dag systematisk i barnehagene med begrepene robust og lærende. Foresatte blir involvert i dette allerede høsten før barna begynner på skolen.

Generelt vil trekantsamtalen kunne erstatte dagens avslutningssamtale i barnehagen. For skolen er det spørsmål knyttet til arbeidstid og organisering som må løses. En halv time pr. trekantsamtale vil for en kommune som Andebu med ca. 70 skolestartere representere 35 timer på første trinn + forberedelser.

- II. **Halvårlig samtale.** Flere peker på viktigheten av at trekantsamtalen følges opp. Andebu har i forbindelse med den halvårlige samtalen prøvd ut metodikken med robust og lærende som et tillegg til faglig og sosial utvikling. Også her gir foresatte og lærere sin tilslutning.

Dette kan gjøres systematisk 2 ganger i året på hvert trinn i hele barnetrinnet. Den omforente kunnskapen om det enkelte barn som både robust og lærende, vil øke forståelsen av det enkelte barn, hva som motiverer det, kort sagt sikre en bedre tilpasset opplæring.

- III. **Overgang barnetrinn ungdomstrinn.** Tilslutningen i forhold til overgangen fra barnetrinnet til ungdomstrinnet er nesten like høy som i overgangen fra barnehage til skole. Evalueringen viser noe mer forbeholdenhet når det gjelder innsats i forhold til resultat. De praktiske spørsmålene er også flere:
- a. Tidspunkt. I pilotprosjektet i Andebu og Valby ble overgangssamtalene gjennomført i slutten av mai – midten av juni. I Sammen om Oppvekst har de fleste gjennomført overgangssamtalene fra barnehage til skole i samme periode. 3 kommuner har gjennomført overgangssamtalene til ungdomstrinnet før sommeren og 4 etter.
 - b. Skal elevene være med? 5 kommuner har prøvd ut overgangssamtalene fra barnetrinn til ungdomstrinnet med elevene til stede. Hovedsakelig positiv erfaring og ingen synlig forskjell i evalueringene. Tradisjon med elevenes medvirkning veier sterkt.
 - c. Språk og kulturelle utfordringer. Erfaringene fra GLIS (Drammen) og Sammen om oppvekst er positive i forhold til å involvere foresatte i strukturerte samtaler, men språk og ordlyd i verktøyene ser ut til å være en utfordring.
 - d. Verktøy/mal. Malene er i utgangspunktet utviklet for norsk språklige og norsk kultur i strukturert informasjonsutveksling mellom pedagoger og foresatte. Ikke barn eller elever. Det kan se ut som om malen skal videreutvikles i forhold til minoritetsspråklige og at man tar hensyn til at elevene er med i overgangssamtalene til ungdomstrinnet.
 - e. Hvordan sikre at foresatte kommer til samtale? Stort sett god erfaring med at foresatte kommer til trekantsamtaler. Unntakene bør vurderes nærmere.
 - f. Arbeidstid og organisering. Ulik tilnærming i de 8 kommunene. Noen kjøpte lærere fri, andre ikke. Arbeidstidsavtale ulik i kommunene.

- IV. Denne praksisen bør også vurderes for **overgangen fra ungdomsskolen til videregående skole.**

Evaluering

(1. amanuensis Kjell Caspersen, Høgskolen i Vestfold)

Evalueringen tar utgangspunkt i det materiale som er fremlagt i form av innsendte besvarte spørreskjemaer. Utover dette er det ikke foretatt oppfølgingsintervjuer, eller tatt kontakt med kommunene. All prosjektkontakt har vært knyttet til prosjektets prosessveiledere.

Oppdraget er forstått som tett knyttet til prosjektets gjennomførte praksis på trekantsamtaler. I denne sammenhengen er det valgt én evalueringsdesign med fire elementer;

1. Innramming av en samarbeidskultur
2. Opplevelse av samtalens karakter
3. Prioritering av innholdselementer
4. Råd til prosjektet.

Evalueringen kan derfor ikke besvare hvilken effekt trekantsamtaler har, sett i relasjon til andre strategier for læring og oppvekst. Derimot kan evalueringen gi inntrykk av hvorledes den valgte strategi og gjennomføring ble mottatt av foresatte/kontaktlærere og pedagogiske ledere.

Undersøkelsens lukkede spørsmål baserer seg på påstander, hvor respondentene skal vurdere betydning fra "i høy grad = 5" til "ikke i det hele tatt = 1". Undersøkelsen benytter seg av semi-lukkede spørsmål når det gjelder prioritering av innhold i samtalen, og åpne spørsmål når det gjelder råd til prosjektet. (se vedlagte eksempel på spørreskjema).

Samlet sett har vi mottatt 377 utfylte spørreskjemaer. Etter opplysning fra prosjektets prosessveiledere, så har innsamlingsprosedyren variert noe fra kommune til kommune. Det betyr at vi ikke vet nok om frafall i populasjonen. En viss indikasjon har vi likevel knyttet til overgangen barnehage – skole, med en svarprosent på 80. Uansett betyr det at man må være varsom med slutninger basert på materialet. Den mest fruktbare tilnærmingen til å benytte materialet, er etter vår mening;

377 kvalifiserte deltagere (foresatte, pedagogiske ledere og kontaktlærere) i en systematisert prosedyre har hatt mulighet for, og valgt å svare på lukkede og åpne spørsmål vedrørende denne prosedyren.

La oss høre på dem!

Dersom vi skal velge å høre 377 kvalifiserte respondenter, så er de svært entydige i sine svar. På første hovedspørsmål om hvordan den valgte strategi og gjennomføring ble mottatt av foresatte, kontaktlærere og pedagogiske ledere, gir alle gruppene full tilslutning. Det samme gjelder opplevelsen av samtalens karakter. Samtalen har truffet foresatte og pedagogiske ledere på hjemmebane: Hensikten var tydelig; Alle var godt forberedt; Alle parter bidro; Møtet var godt ledet.

Nyansene er knyttet opp til at kontaktlærere og pedagogiske ledere er noe mer forbeholdne når det gjelder arbeidsbyrdene i forhold til resultat. Les mer i den vedlagte oppsummering av undersøkelsen. I korttekst sier evalueringen:

Fortsett med dette!